

CEJPEK, Jiří, ČINČERA, Jan, HLAVÁČEK, Ivan, KNEIDL, Pravoslav. Dějiny knihoven a knihovnictví. 2., dopl. vyd. Praha : UK v Praze ; Karolinum, 2002. 247 s. ISBN 80-246-0323-3

Koncem roku 2002 vydala Univerzita Karlova v nakladatelství Karolinum 2. doplněné vydání publikace sledující dějiny knihoven a knihovnictví v různých zemích a historických obdobích. Učební text, jak publikaci nazývá sám prof. Cejpek v úvodních poznámkách, je sestaven z jednotlivých autorských příspěvků navzájem uzavřených – vždy text, poznámky a literatura. V úvodních poznámkách prof. Cejpek nastínil, jak se člověk snažil, aby své zkušenosti a dosažené poznání uchoval pro svou nedokonalou a nespolehlivou paměť, a postupně vynalezl řeč, písmo, obraz, symbol, souvislosti, zvuk, dokumenty a knihy, knihovny, knihovnictví. Na konci poznámek informuje, že učební text není novou myšlenkou: už v letech 1971-72 soustředil jako docent FF UK autorskou skupinu pro přípravu učebního textu s názvem „Dějiny knihoven a informačních soustav“. Účast přislíbilo šest pražských kolegů, tři ze Slovenska a jeden z Polska. Protože však na konci roku 1973 musel docent Cejpek fakultu opustit, tento autorský kolektiv, z něhož někteří už začali pracovat na tezi, se rozpadl. Cejpek též upozorňuje, že pochopení textů vyžaduje předchozí dobrou znalost obecných a českých dějin minimálně na středoškolské úrovni.

Publikace, kterou je možno nazvat též příručkou, tvoří texty dvojího pojetí: Cejpkovy a Činčerovy části možno považovat za „Vybrané kapitoly z obecných dějin knihoven a knihovnictví“ a další autoři – Hlaváček a Kneidl – pojali své příspěvky jako „Přehledné dějiny českých a moravských knihoven v určitém období“.

Nejvíce o obsahu poví přehled jednotlivých příspěvků:

Jiří Cejpek: Vybrané kapitoly z obecných dějin knihoven a knihovnictví (s. 15-66): Knižní kultura a knihovny v Egyptě. Knižní kultura a knihovny v Babylónii a Asýrii. Knižní kultura a knihovny starověkého Řecka. Knihovny v Římě a římské říši. Počátky křesťanských knihoven. Knihovny a knihovnictví v evropském středověku. Knižní kultura a knihovny renesanční Itálie. Knihovny a knihovnictví v období Velké francouzské revoluce ve Francii. Vývoj knihovnictví Spojených států amerických a jeho vlivy na knihovnictví evropské.

Jan Činčera: Knižní kultura a knihovny v dalších mimoevropských kulturách (s. 67-78): v Číně, islámském světě, arabském Španělsku, Egyptě, střední Asii, Osman-ské říši, severní a střední Americe a Oceánii (tato kapitola je novinkou druhého vydání této publikace).

Ivan Hlaváček: Přehledné dějiny českých a moravských knihoven do počátku novověku (s. 79-114): Od počátků do poloviny 14. století. Období staromoravské. Doba jednotlivých knih a řady menších a několika ojedinělých středních souborů. Rozvoj církevních knihoven v českém přemyslovském státě (12. a 13. stol.). Od poloviny 14. století do vypuknutí husitské revoluce. Od výbuchu husitství až do vplynutí rukopisných knihoven do knihoven tisků v první pol. 16. věku.

Pravoslav Kneidl: Přehled novověkých dějin českých a moravských knihoven do roku 1918 (s. 115-179): Renesanční knihovny předbělohorské doby: klášterní, zámecké, měšťanské. Předbělohorské období v církevních, zvláště klášterních knihovnách. Zámecké a měšťanské knihov-

ny období humanismu. Sálové knihovny pobělohorské doby: klášterní a zámecké. Barokní klášterní knihovny. Zámecké knihovny 17. až 19. století. Počátky veřejných knihoven: vznik pražské Univerzitní knihovny a dalších knihoven vědeckých ústavů a jejich vývoj do roku 1918. Založení a rozvoj knihovny Národního muzea a muzejních knihoven v Českých zemích. Veřejné půjčovny a čítárny knih a novin; počátky českých lidových knihoven.

Jiří Cejpek: Vývoj knihoven a knihovnictví v Československu v letech 1918-1938 (s. 181-232): Klázení základů (1918-1920). Období rozkvětu (1921-1928). Období hospodářské krize (1929-1934). Období příprav na obranu republiky (1935-1938). Počátky knihovnických teorií, významné osobnosti a jejich dílo.

Jiří Cejpek zpracoval též Úvodní poznámky (s. 7-13), z nichž jsme již citovali. Další doporučenou literaturu k dějinám knihoven a knihovnictví v závěru publikace (s. 237-238) a Jmenný rejstřík (s. 239-247).

Význam tohoto díla, které je vítaným a často využívaným zdrojem nejen pro studenty knihovnictví ale i pro mnohé další zájemce, dokazuje i citace této publikace ve 3. vydání sborníku „Vademecum pomocných věd historických“ autorů Ivana Hlaváčka, Jaroslava Kašpara a Rostislava Nového v kapitole „Kodikologie“ na s. 310 v Bibliografické příloze.

Formát publikace je A5, je doplněna fotografickou přílohou, cena je 160,-Kč.

Mirjam Bohatcová